

Lausuntopyyntö Kainuun hyvinvointialueen pelastuslaitoksen palvelutasopäätöksestä

KH 25.01.2024 § 10
2429/00.04.01/2023

Valmistelija: Piia Heikkinen 040 5750 586

Sisäministeriö on antanut 21.12.2022 asetuksen pelastustoimen palvelutasopäätöksestä 1225/2022. Asetuksessa säädetään pelastustoimen palvelutasopäätöksen sisällön perusteista, rakenteesta sekä aluehallintoviraston suorittamasta palvelutason arvioinnista. Palvelutasopäätöksen tulee perustua ajantasaiseen riskianalyysiin.

Asetus edellyttää lisäksi, että palvelutasopäätöksestä käy ilmi miten siinä on huomioitu pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021) mukainen aluehallintoviraston lausunto ja vuosittainen asiantuntija-arvio, ministeriöiden suositukset, hyvinvointialueen vuosittainen selvitys pelastustoimen palvelujen toteutumisesta ja talouden tilasta sekä aluehallintoviraston antamat puutteiden ja epäkohtien korjaamista koskevat määräykset.

Pelastustoimen palvelutasopäätöstä koskevan asetuksen 6 § edellyttää, että palvelutasopäätöksen perustana olevan riskianalyysin tulee sisältää sellaiset toimintaympäristön arvioinnin ja pelastustoimen onnettomuuskehityksen seurannan perusteella tunnistetut keskeiset uhat ja riskit sekä niiden muutokset, joihin pelastustoimen tulee varautua. Lisäksi poikkeusolojen uhkien arvioinnissa on otettava huomioon valmiuslaissa (1552/2011) määritellyt poikkeusolot.

Kainuun hyvinvointialueen hallintosäännön 12 §:n 4 mukaan turvallisuusjaosto valmistelee esityksen pelastustoimen palvelutasopäätöksestä yhdessä pelastustoimen palvelualueen kanssa. Palvelutasopäätöksen perusteella suurimmat puutteet pelastustoimen palveluissa liittyvät työvoiman saatavuuteen ja kykyyn tuottaa palveluita Kainuun alueella. Palvelutasopäätöksessä on kehittämissuunnitelma, jossa esitetään toimenpiteet palvelujen kehittämiseksi.

Kainuun hyvinvointialueen pelastuslaitoksen palvelutasopäätös 2024–2027 on oheismateriaalina.

Kainuun hyvinvointialue pyytää alueen kunnilta lausuntoa pelastustoimen palvelutasopäätöksestä.

Yritysvaikutusten arviointi: Pelastustoimen toimintavalmiuden kehittäminen on tärkeää yritystoiminnan toimintaedellytysten turvaamiseksi.

Esitys: Kunnanhallitus antaa asiasta seuraavan lausunnon:

Palvelutasopäätös on hyväksytty Kainuun hyvinvointialueen aluevaltuustossa 30.11.2023 § 61. Kunnilta ei ole pyydetty lausuntoa laadinta- ja päätöksentekoprosessin aikana. Nyt lausuntoa pyydetään jälkikäteen palvelutasopäätöksen tarkistamisen yhteydessä.

Lausuntokierroksella oleva palvelutasopäätös on varsin laaja ja jää monelta osin hyvin yleiselle tasolle. Asiakirjan julkisessa osassa ei ole kuvattu palveluverkkoa, eikä sitä miten pelastustoimen palvelut Puolangan kunnan alueella on suunniteltu toteutettavan ja tai miten niitä kehitetään.

On vaikea arvioida julkisen päätöksen pohjalta, millaisia vaikutuksia sillä tosiasiallisesti on Puolangan kunnan alueella, mutta erityisesti pelastustoimen toimintavalmiusaikojen kasvaminen huolestuttaa. Pelastustoimen palveluiden yhdenvertainen saavutettavuus koko Kainuun hyvinvointialueen alueella on huomioitava palvelutasopäätöksen tarkistuksen yhteydessä. Pelastuslaitoksen suorituskyky ja nopea apu hätätilanteessa on yhdenvertaisten palveluiden saatavuudessa ehdoton edellytys. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että pelastustoiminnan palvelut tulee tuottaa lähipalveluna, tätä varten Puolangalla on myös uudet ja asianmukaiset toimitilat.

Tällä hetkellä tilanne pelastustoimen osalta Puolangalla on se, ettei paloasemalla ole enää vakituista miehitystä. Pelastustoimen toimintavalmiusajat ovat siten minimissään 60 minuuttia, kun hälytystehtäviin tulee yksikkö naapurikunnasta. Kohtuullinen minimivaatimus lienee kuitenkin se, että jokaisen kunnan taajamassa on paloasema, jossa toimintavalmius on 24/7. Miten varmistetaan pelastustoimen toimintavalmiuden riskiluokituksen mukainen toimintavalmiusaika Puolangan kunnan osalta? Sopimuspalomiehiä ei välttämättä löydy pienistä kunnista, joten ainakin päiväsaikaan toiminta on turvattava vakituisella henkilöstöllä. Palvelutasopäätöksessä luvataan tuottaa kiireelliset pelastustoiminnan palvelut lähipalveluna. Tämä lienee ymmärrettävä niin, että palvelu tuotetaan riskikartoituksen mukaan jokaisessa kuntakeskuksessa. Tämä edistäisi ja parantaisi myös riskiruutujen tavoittamisaikojen toteutumista. Toimintavalmiusajan pituus korostuu nimenomaan kiireellisessä tilanteessa, jolloin apua on saatava paikalle nopeasti ja tämä lienee edelleenkin pelastuslaitoksen perustehtävä, jota ei tule vaarantaa.

Kainuun väestörakenne huomioiden on syytä miettiä sopimuspalokuntien vahvistamista niillä alueilla, joissa on potentiaalisia toimijoita tarjolla ja muualla toimintavalmius on turvattava vakinaisella henkilökunnalla kun sopimuspalomiehiä ei löydy.

Pelastuslaitoksen tulee myös olla aktiivisesti mukana kuntien varautumisen tukemisessa Kainuun maakunnan kokonaisvarautumisen kehittämisessä ja vastata pelastustoimen alueen kokonaisturvallisuuden yhteensovittamisesta. Puolangan kunta kaipaa hyvinvointialueelta enemmän tiedottamista ja yhteistyötä palvelujen järjestelyistä ja varsinkin muutoksista kunnan alueella myös operatiivisen toiminnan osalta. Lausunnot tulee myös pyytää jo asian valmisteluvaiheessa eikä jälkijättöisesti.

Yhteenvetona todetaan, että pelastustoimessa tulee olla riittävästi koulutettua henkilökuntaa myös Puolangalla, jotta riskikartoituksessa mainittujen taajaman kohteiden 10 ja 20 minuutin toimintavalmiusajat toteutuvat, näitä ei voida saavuttaa etänä muista toimipisteistä käsin. Toiminnan järjestäminen käytännössä edellyttää vähintään kahta vakinaista pelastajaa arkipäivisin, jolloin riskit ovat suurimmillaan ja toimivaa varallaolojärjestelmää muulloin. Sopimuspalomiesten rekrytointiin tulee myös kiinnittää huomiota, jotta yö- ja viikonloppuvarallaolo voidaan toteuttaa edes auttavasti. Nykyisen palvelutasopäätöksen toimenpiteet eivät ole riskikartoituksen mukaisia ja vaarantavat alueen asukkaiden yhdenvertaisen turvallisuuden.

Päätös: Hyväksyttiin esityksen mukaan.

Täytäntöönpano: Kainuun hyvinvointialue / Pelastuslaitos

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa:

Puolangalla 26.01.2024

Virallisesti

Tuula Salmela, toimistos sihteeri

PUOLANGAN KUNTA

OTE PÖYTÄKIRJASTA

Kunnanhallitus

§ 10

25.01.2024

Muutoksenhakuohje koskee pykälää: § 10

Muutoksenhakukielto

Päätökseen, joka koskee vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa kuntalain 136 §:n mukaan hakea muutosta.